

271. Petrivente, Újkúti-dűlő

(Zala megye) U

Az 1992-ben terepbejáráskor talált újkőkori lelőhelyről 1999-ben légi fényképeket és geofizikai felmérést készítettünk. Világosan kiderült, hogy egy kettős árokkal körülvett újkőkori települést szel át az M7 nyomvonala, nagyjából a 226. kilométerszelvény közelében (73. sz. lh.). A település nyomának jó része az északra eső erdő alá húzódik, a kerítő árkok délről övezik az erdő alá eső központi részt, míg a település többi része az árkokon kívül délre fekszik.

Az É-D irányú Büdös-árok nyugati dombletőjén húzódik a lelőhely É-D hosszirányban elhelyezkedve, párhuzamosan az ártérrel. Az ártér északkeleti részén ugyancsak egy hasonló korú, nagyobb kiterjedésű település nyomait figyelhettük meg korábban terepbejáráskor, de ennek csak déli végét érinti az M7 nyomvonala (74. számú, Rigyác, Alsó-mező nevű lelőhely).

A 226. kilométerszelvényénél, az autópálya nyomvonal-szélességének megfelelően 4200 m² nagyságú területet tártunk fel 2000. szeptember 25. és december 8. között.

Összesen 166 objektum került feltárássra, melynek legnagyobb része az árkok külső, déli oldalán helyezkedett el, míg a belső északi részen inkább a keleti rész fele kezdenek sűrűsödni a települések. Az objektumok nagy része és az árkok egyértelműen a középső újkőkori Sopot-kultúrába tartoznak, míg a dunántúli vonaldíszes kultúra keszthelyi csoportja sokkal kevesebb objektummal képviselt a lelőhelyen. A házakra az észak-déli irányú hosszanti árkok által körülvett részek utalnak. Kiemelkedő leleteink a vörös festésű edénytöredék, továbbá idoltöredék, és az égett fagerendák nyomai, melyeket in situ sikerült kiemelni. A lelőhely feltárást 2001 tavaszától folytatjuk.

Konzulens: dr. Kalicz Nándor; munkatárs: Havasi Bálint.

HORVÁTH LÁSZLÓ

272. Pécs, Szent István tér

(Baranya megye) Ró

A feltárást tárgyát képező V. számú ókeresztény építményt 1913-ban a Péter-Pál sírkamra első helyreállításakor már megtalálták, de feltárássára akkor nem került sor. 1939-ben a tér csapadékvíz-elvezetési munkái közben Gosztonyi Gyula újból észlelte az épület egyik falát. 1999–2000-ben a végleges védőépület építésekor az V. számú sírkamra Ny-i fala teljes hosszában kibontakozott, ezután a feltárást nagyobb szelvény nyitásával folytattuk a Péter-Pál sírkamrától K-re eső területen.

Az V. számúnak nevezett ókeresztény építmény romosan, de jó állapotban megmaradt nyolcszögletű épület, amelynek Ny-i traktusát, É-i zárófalát és D-i bejáratának egy részét volt módunkban feltárni. A sírkamrán belül bolygatott melléklet nélküli sírok is előkerültek. Falai téglából és kőből készültek, belső felszínükön sárgásfehér színű eredeti vakolat nyomait rögzítettük. A feltárá-

son megállapítható volt, hogy az épület többszöri átépítésen esett át, az eredetileg nyolcszögű épületet D-ről kibővítették és valószínűleg az É-i oldalon is van egy hozzáépítés. A feltárási terület K-i oldalán rossz minőségű, szabálytalanul rakott fal a szakirodalomból ismert és korabeli térképeken is jelölt középkori építmények falaként értelmezhető. (Szathmáry palota, és az úgynevezett holtak kápolnája). Az ásatási időszakban az V. számú sírkamra kb. kétharmadát tártuk fel. Tekintettel az építmény alaprajzi különlegességére, jó állapotára, a feltárást szükséges folytatni, a teljes alaprajzi tisztázás érdekében. A feltárást 2000. október 13-án fejeződött be.

KÁRPÁTI GÁBOR

273. Pécs, Virág-ház

(Baranya megye) Ró

A Virág-ház falába beépített sírkőtöredék a korábbi vakolat leszedésekor került elő. A ház renoválási munkálatainak folytatása előtt szükségesnek tartottuk kiemelését, amelyre 2000. június 23-án került sor. A kő harmadlagos helyzetben volt (másodlagosan küszöbnek használhatták fel), így töredékesen maradt ránk. Az írott felület egy darabja van meg, melyből a III. sz. itáliai légió igen ritka hazai emlékére következtethetünk, a 2. század végéről. A kő feldolgozása hozzájárulhat a Marcus Aurelius által felállított légió pannóniai jelenlétének tisztázásához.

GÁBOR OLIVÉR

274. Pilis, Millenniumi park, középkori

templomdomb

(Pest megye) Kö

A feltáratlan középkori templomhely dombján a pilisi Polgármesteri Hivatal Emlékparkot létesített. A magas domb közepén fakeresztet állítottak. Ettől 6,5 m-re K-re egy 22×80 cm széles kegyeleti sírhelyet ástak. A kb. 65 cm mély gödörben habarcsos építési törmeléket, fél téglákat figyeltem meg, illetve DK-i sarkában fekete döngölt földalapot 20 cm-es részletét. Egy idomtégla is előkerült és egy vasszeg. Minden további munkát sikerült leállítani.

TARI EDIT

275. Pincehely határa

(Tolna megye) Ó, R, LT, Ró, Á, Kö

A településen 1999. december 8-án végeztünk légi felderítést, 2000. március 7-én pedig terepbejárást.

Belső-sarok: A ma álló épülettől ÉNy-ra fekvő dombon a Pap-szigeten talált leletekkel megegyező (őskori, római és középkori) anyagot találtunk. A lelőhely folytatódik a dombon keresztülfutó fasortól É-ra a földútig, majd azon túl is, Ny-ról a halastó, K-ről a mocsaras rét által határolva. Nem sikerült megállapítanunk, hogy a légi felvételeken látható kettős körülkerített terület régészeti objektum-e vagy nem.